

Beleidsplan ‘Een veilige kerk’ van de PKN gemeentes in Epe

Inleiding

Dat de PKN gemeentes in Epe een veilige kerk willen zijn, behoeft geen betoog. Een veilige kerk is een geloofsgemeenschap waarvan de leden alle mensen met wie zij binnen en buiten de kerk bemoeienis hebben, met respect behandelen. Paulus gebruikt voor de gemeente van Christus het beeld van het lichaam dat een eenheid is die uit vele delen bestaat. Er zijn verschillende gaven, maar er is één Heer. En hoewel er heel verschillende ambten en taken te vervullen zijn, kan de een niet zeggen dat hij of zij méér is of belangrijker dan de ander. In ieder werkt een en dezelfde Geest (I Kor. 12, 4 – 31).

Concreet betekent dit dat niemand misbruik mag maken van zijn of haar positie en de leiding van de kerk corrigerend optreedt als er onverhoopt sprake is van grensoverschrijdend gedrag en vertrouwen is geschonden.

Grensoverschrijdend gedrag

Onder grensoverschrijdend gedrag verstaan we:

- Seksueel grensoverschrijdend gedrag (iemand benaderen op een manier die seksueel van aard is en die over de grens van een ander persoon gaat, bijvoorbeeld: ongewenste aanrakingen, zoenen tegen iemands wil);
- Fysiek grensoverschrijdend gedrag (lichamelijk geweld, te hard vastpakken, knijpen, schoppen en slaan);
- Psychisch grensoverschrijdend gedrag (pesten, vernederen, kleineren, negeren, isoleren, uitschelden, kwetsen);
- Discriminatie (jongeren en volwassenen op basis van leeftijd, geaardheid, nationaliteit, afkomst of handicap uitsluiten of ongelijkwaardig behandelen);
- Schending van rechten (informatie achterhouden over klachtenregeling of kerkelijk recht). Schending van privacy (briefgeheim of ongevraagd berichtjes, appjes of email uitlezen);
- Manipulatie (druk uitoefenen, misbruik maken van macht).

Preventiebeleid

Om een veilige kerk te kunnen zijn, hanteren we een preventiebeleid dat zich richt op iedereen die actief is als betaalde of als vrijwillige werker in de kerk.

Het preventiebeleid bestaat uit de volgende aspecten:

- De kerkenraad draagt er zorg voor om het thema ‘veilige kerk’ bij alle werkers in de kerk onder de aandacht te brengen;
- Dit “onder de aandacht brengen” is een jaarlijks terugkerend punt van overleg in de kerkenraad;
- Voor alle betaalde en vrijwillige werkers die met ‘kwetsbare’ personen of jongeren omgaan wordt een VOG aangevraagd en wordt door hen een gedragscode ondertekend;
- De betaalde of vrijwillige werker die met ‘kwetsbare’ personen of jongeren omgaat kan pas starten met zijn of haar werkzaamheden nadat de VOG is ontvangen en de gedragscode is ondertekend;
- Er zijn twee Interne Vertrouwenspersonen in de bovengenoemde kerken met wie contact kan worden opgenomen bij (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, vermoeden hiervan of vragen hieromtrent;
- Bij (verdenking van) grensoverschrijdend gedrag wordt het meldprotocol zoals opgesteld door de Protestantse Kerk Nederland gehanteerd;
- Dit preventiebeleid, aannamebeleid, meldprotocol en de interne vertrouwenspersonen zijn te vinden op een duidelijk zichtbare plek op de website van de kerk. De interne vertrouwenspersonen zijn daarnaast zichtbaar in de hal van de kerk.

De interne vertrouwenspersoon (IVP’er)

Gemeenteleden kunnen bij een IVP’er terecht met hun vragen, vermoedens en meldingen. De kerkenraad vraagt op beleids- en uitvoerend niveau regelmatig aandacht voor preventie van grensoverschrijdend gedrag/misbruik en zijn alert op de uitvoering van het beleid binnen de gemeente en betreft daarin de IVP’er. Er is een mannelijke en vrouwelijke IVP’er. Gemeenteleden kunnen daardoor kiezen wie ze willen benaderen. De IVP’ers volgen het meldprotocol en kunnen advies inwinnen (zie bijlage 2). Afhankelijk van de situatie kunnen de IVP’ers doorverwijzen en de melder bijstaan in gesprekken met anderen bij aangiftes en klachtenprocedures. Zij doen geen werk waar anderen in gespecialiseerd zijn. Dat betekent dat zij niet aan waarheidsvinding doen, zij gaan niet zelf op onderzoek uit, zij zijn geen hulpverlener of pastoraal medewerker en zij zijn geen aanspreekpunt voor ‘gewone’ kerkelijke conflicten. Zij staan naast het gemeentelid dat zich bij hen meldt en ondersteunen die persoon.

De IVP’ers zijn bekend met de PKN gemeentes in Epe, maar bekleden geen ambt. De IVP’ers werken in opdracht van, maar niet namens de kerkenraad. Zij kunnen onafhankelijk van de kerkenraad handelen. IVP’ers hebben een geheimhoudingsplicht. Er zijn echter wettelijke bepalingen die de geheimhoudingsplicht beperken. De IVP’er kan de geheimhouding doorbreken als een klager daartoe toestemming geeft, maar ook wanneer die toestemming ontbreekt en er

zeer dringende en ernstige redenen aanwezig zijn waardoor de IVP'er zich kan beroepen op de wet (meldplicht).

De taken van de IVP'er zijn als volgt:

- Voorlichting en preventie

- o Zichtbaar zijn in de gemeente.
- o Aanjager zijn van praten over een veilige kerk.
- o Alert zijn op signalen van mogelijk misbruik.

- Opvang en begeleiding

- o Eerste aanspreekpunt en steun voor mensen uit de gemeente die in vertrouwen iets kwijt willen over wat er in de gemeente gebeurt of waar ze zich zorgen over maken en zo nodig doorverwijzen.
- o Bij strafbare feiten of bij een levensbedreigende situatie de politie op de hoogte brengen wanneer de melder daar niet toe in staat is. Meedenken met de melder over eventuele aangiftes of klachtenprocedures en de melder daarin begeleiden.
- o Melders en anderen adviseren over mogelijke vervolgtrajecten. Zo nodig wijzen op pastorale, psychologische, maatschappelijke hulp (Veilig Thuis, Slachtofferhulp, Bureau Jeugdzorg, plaatselijk maatschappelijk werk), kerkelijke hulp (kerkelijk meldpunt Seksueel Misbruik in Pastorale Situaties - SMPR) of juridische hulp.

- Persoonlijke ontwikkeling en beleidsontwikkeling

- o Naar behoefte volgen van relevante cursussen, bijwonen van regionale intervisie bijeenkomsten, studiedagen en vergelijkbare bijeenkomsten.
- o Bijhouden van een persoonlijke registratie. Vanuit deze registratie jaarlijks rapporteren aan de kerkenraad waarbij omstandigheden en personen onherkenbaar zijn. De rapportage is zo nodig voorzien van beleidsaanbevelingen.

In de begroting wordt een voorbereidende training en eventuele verdere deskundigheidsbevordering op genomen. Wanneer een casus juridische aspecten heeft, die de expertise van de IVP te boven gaat zal voor advies een beroep moeten worden gedaan op een landelijk juridisch bureau. Ook daarvoor zal ruimte op de begroting moeten zijn.

Inzet van de VOG en aannamebeleid van vrijwilligers

Onder vrijwilligers worden die volwassenen verstaan die met (kwetsbare) personen en jongeren omgaan. De gedragscode wordt ondertekend en de VOG wordt aangevraagd. Dit geldt voor alle ambtsdragers, alle anderen die namens de gemeente pastorale taken hebben, mensen in functies die daarmee op regelmatige basis (bege)leidinggeven aan minderjarigen of kwetsbare mensen zodat een persoonlijke band kan ontstaan, mensen in functies waarin men herhaaldelijk als enige volwassene samen is met minderjarigen of kwetsbare mensen, vertrouwenspersonen, mensen in overige functies waarbij de genoemde verklaring door de kerkenraad als zinvol preventief middel wordt geacht.

Bijlage 1: Gedragscode en omgangsafspraken.

Bijlage 2: Routekaart

Gedragscode en omgangsafspraken

Voor een veilige gemeente zijn we samen verantwoordelijk. Met elkaar spreken we daarom deze gedragscode af.

1. Veilige omgeving

We werken met elkaar en anderen aan een omgeving en een sfeer waarbinnen iedereen zich veilig en gerespecteerd voelt. Zo creëren we een plek waar het goed verblijven en geloven is.

2. Respect

We respecteren elkaar en anderen. We benaderen niemand op een manier die hen in hun geestelijke en lichamelijke waardigheid en integriteit aantast. Dit geldt in het bijzonder voor minderjarigen en andere kwetsbaren. Extra zorgvuldig zijn we bij pastorale en diaconale contacten.

3. Privacy

We dringen niet verder door in het privéleven van mensen dan functioneel noodzakelijk is. Bovendien zijn we terughoudend met het binnengaan van ruimtes waar mensen zich om privéredenen bevinden. Dat geldt zowel in onze eigen gebouwen als elders – bij kleedkamers, slaapkamers, sanitaire ruimtes en dergelijke.

4. Geheimhouding

We gaan zorgvuldig om met de gegevens die we van elkaar en anderen ontvangen. We houden geheim wat ons in vertrouwelijkheid is meegedeeld en overleggen hierover alleen als de betrokkene daar geen bezwaar tegen heeft. Als geheimhouding schadelijk of gevaarlijk is voor betrokkene of anderen, of als de wet anders eist, vervalt deze regel.

5. Lichamelijke integriteit

We raken elkaar en anderen niet aan op een manier waarvan je kunt verwachten dat die seksuele of erotische gevoelens kan oproepen. Ook in ons taalgebruik vermijden we dit.

6. Persoonlijke integriteit

We respecteren de rechten die ieder mens heeft vanuit wetgeving of geloof. We vermijden elk gedrag (verbaal en non-verbaal) dat bij anderen gevoelens oproept van agressie, geweld, discriminatie, pesten of buitensluiting.

7. Geld en bezittingen

We vermijden elke vorm van belangenverstrengeling, in het bijzonder op financieel terrein. We gaan eerlijk en integer om met de eigendommen die niet van onszelf zijn, maar van een ander of van de kerk als organisatie.

8. Onderlinge zorg

We zetten ons in om elkaar en anderen te beschermen tegen elke vorm van ongewenst gedrag. We spreken elkaar daar actief op aan. Bij ongewenst gedrag of als we twijfelen over gedrag van onszelf of een ander, zoeken we contact met de vertrouwenspersoon of 'de leiding van de activiteit' voor nader beraad.

9. Taalgebruik

Ons taalgebruik is respectvol. We stellen geen ongepaste vragen en maken geen ongewenste opmerkingen over het persoonlijk leven of uiterlijk van de ander. We praten met respect over de ander, ook via sociale media. We roddelen niet en maken geen beschadigende grappen of opmerkingen.

10. Cultuur van openheid

We zetten ons in om samen te werken aan een cultuur van openheid. Dat draagt bij aan de gemeente als veilige omgeving. We zijn alert en spreken elkaar aan wanneer we signalen opvangen of situaties van ongewenst gedrag meemaken. Wanneer we aarzelen over de aanvaardbaarheid van gedrag van onszelf of een ander, kunnen we contact zoeken met één van de interne vertrouwenspersonen.

Samengevat in omgangsafspraken

Deze omgangsafspraken willen we inzetten vanuit de opdracht die Jezus ons gaf: *'Heb je naaste lief als je zelf en God boven alles.'* Het betekent dat de liefde voor de naaste gelijkwaardig is aan de liefde voor jezelf en dat de liefde voor God de hoogste prioriteit is.

Concreet betekent het:

- Ik accepteer en respecteer de ander zoals hij/zij is en discrimineer niet;
- Ik houd rekening met de grenzen die de ander aangeeft;
- Ik berokken de ander geen schade;
- Ik doe geen mededelingen aan derden over zaken die mij vertrouwelijk ter kennis zijn gekomen.
- Ik maak bewust gebruik van internet, e-mail en andere communicatiemiddelen. In het gebruik hiervan zorg ik ervoor dat de privacy van anderen wordt gewaarborgd.

Door ondertekening verklaar ik bovenstaande gedragscode en omgangsafspraken te hanteren bij activiteiten in of vanuit de PKN.

Voor akkoord:

Datum _____ Naam _____ Handtekening _____

Bijlage 2.

ROUTEKAART

Protestantse
Kerk

Route bij meldingen

In dit schema staan negen manieren waarop meldingen bij u als plaatselijke vertrouwenspersoon terecht kunnen komen. Daaronder vindt u de acties die u moet ondernemen en daar weer onder wat SMPR daarbij voor u kan betekenen. Neem bij elke route en elke stap de tijd om te reflecteren en te overleggen.

Meldingen, klachten of signalen van seksueel misbruik kunnen op 9 manieren bij de plaatselijke vertrouwenspersoon komen: via betrokkenen (1 t/m 1d) of via anderen (2 t/m 5). Zorg voor een overzicht van hulpverlenende instanties in uw omgeving waar u zo nodig naar door kunt verwijzen (sociale kaart). Denk aan Veilig Thuis, Politie afd. zedenzaken, Slachtofferhulp, Bureau Jeugdzorg, huisarts, advocaat.

Wat doet u als plaatselijke vertrouwenspersoon bij het eerste contact?

- Maak uw taakomschrijving duidelijk.
- Luister actief (erkenning geven, feiten, gevoelens, gedachten inventariseren en onderscheiden).
- Vraag naar de hulpvraag.
- Concludeer welke route aan de orde is en volg die.
- Overweeg en overleg eventueel met een collega-vertrouwenspersoon, SMPR, Veilig Thuis of de politie.

Wat biedt SMPR (www.smpr.nl)?

- Samen analyseren wat er aan de hand is
- Advies bij kiezen van de te volgen route

Wat doe ik als vertrouwenspersoon (VP)

Ondersteuning SMPR

VP

1 algemeen	1 situatie a	1 situatie b	1 situatie c	1 situatie d	2	3	4	5
Betrokkene benadert mij	Betrokkene weet nog niet wat zij of hij wil	Betrokkene wil zijn/haar verhaal doen	Betrokkene wil een melding doen	Betrokkene wil een klacht indienen	Iemand benadert mij met een signaal/verhaal	Iemand benadert mij met signalen die niet onder de definitie van seksueel misbruik vallen	Ik vang zelf signalen op	Een dader van seksueel misbruik benadert mij
Actueel misbruik bij een minderjarige moet ophouden. Ik neem contact op met Veilig Thuis voor advies: 0800 2000 (gratis en 24/7 bereikbaar).	• Ik vraag betrokkene wat zij/hij nodig heeft om tot een besluit te komen. • Ik check of ik degene ben die daarin kan voorzien. • Indien nodig verwijs ik betrokkene door (sociale kaart). • Zodra betrokkene haar/zijn vraag helder heeft, ga ik de route verder.	• Ik check of betrokkene behoefte heeft aan vervolgspraken met mij. • Ik check of betrokkene pastoraat wil ontvangen. Zo ja, ik verwijs door. • Ik check of betrokkene professionele hulp wil ontvangen. Zo ja, ik verwijs door (sociale kaart).	• Ik wijs betrokkene op de mogelijkheid de zaak bij Justitie neer te leggen en bied daarin eventueel ondersteuning. • Ik wijs betrokkene op SMPR en ondersteun eventueel betrokkene daarnaartoe. • Ik wijs betrokkene op de verantwoordelijkheid van de kerkeraad en ondersteun eventueel op de weg daarnaartoe.	• Ik wijs betrokkene op de mogelijkheid van Justitie. • Ik wijs betrokkene op het bestaan van het college voor het opzicht en ondersteun eventueel op de weg daarnaartoe. • Ik wijs betrokkene op het bestaan van SMPR en ondersteun eventueel op de weg daarnaartoe.	• Ik weng het signaal/verhaal. • Ik check wat iemand wil bereiken door dit bij mij neer te leggen. • Indien vervolgstappen nodig lijken te zijn overleg ik met signaalleider en SMPR over die stappen.	• Ik weng het signaal. • Ik kijk waar iemand het beste (professioneel) geholpen kan worden. • Ik gebruik mijn sociale kaart. • Ik denk ook aan pastoraat en een mogelijk sociaal netwerk.	• Ik breng de signalen die ik opmerk in kaart. • Ik weeg het signaal. • Ik kijk waar iemand het beste (professioneel) geholpen kan worden. • Ik benoem (eventueel) bij betrokkene wat ik zie en hoor en stel verduidelijkingsvragen. • Ik gebruik mijn sociale kaart. • Ik denk ook aan pastoraat en een mogelijk sociaal netwerk.	• Ik vraag betrokkene wat hij/zij van mij verwacht. • Ik maak mijn verantwoordelijkheden duidelijk. • Ik kijk welke vervolgstappen nodig zijn.
Adviseert en begeleidt bij gebruik van het 'Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met (seksueel) misbruik in pastorale en gezinsrelaties'. Het protocol bevat de route voor de kerkeraad. (Zie voor het protocol www.protestantskerk.nl/veiliggemeente > meer weten?)	• Advies bij twijfel over de te nemen vervolgstappen. • Hulp bij het vinden van goede verwijsoadressen. • Advies bij het nemen van vervolgstappen.	• Het verhaal kan aanleiding zijn voor vervolgstappen. Wil betrokkene dit niet, dan kunt u in een situatie komen waarin u mogelijk uw zwijgplicht moet doorbreken. • Advies bij de weging al dan niet doorbreken van uw zwijgplicht.	Achtergrondinformatie: een melding bij de politie betekent de politie op de hoogte stellen. Een aangifte is een verzoek om strafvervolg. Bij melding aan de kerkeraad over een kerkelijke functionaris dient deze het protocol (zie 1 algemeen) te volgen. De klachtenregelingen vindt u in de kerkorde, ordinantie 10, art. 6-12.	Het college voor het opzicht is bedoeld voor situaties waar een kerkelijke functionaris bij betrokken is. Een klacht over een vrijwilliger behandelt de kerkeraad zelf na advies van het college voor het opzicht, zie ordinantie 10, art. 7 lid 1.	• Advies bij het wegen van het signaal/verhaal. • Advies bij twijfel over de te nemen vervolgstappen. • Informatie over het nemen van vervolgstappen.	• Advies bij het wegen van het signaal en het al dan niet zelf bespreekbaar maken hiervan. • Hulp bij het vinden van een goed verwijsoadres.	• Advies bij het wegen van het signaal en het al dan niet zelf bespreekbaar maken hiervan. • Hulp bij het vinden van een goed verwijsoadres.	Advies bij het zetten van vervolgstappen.
Ik blijf regelmatig vragen naar het welzijn van betrokkene. Ik evalueer na verloop van tijd of betrokkene zich geholpen voelt en of zij/hij nog meer nodig heeft.								

Begripsbepaling

SMPR meldpunt bij seksueel misbruik in kerkelijke relaties, www.smpr.nl

Melding: kerkeraad op de hoogte stellen van een gebeurtenis met eventueel opvolging.

Klacht: stappen richting officiële instanties om de gebeurtenis ter beoordeling aan te kaarten.

Signaal: een gebeurtenis die gesignaleerd wordt en kan duiden op een situatie die aandacht verdient.

Let op: je kunt in een situatie terecht komen waarin conflicterende belangen spelen en je niet weet wat te doen, je zwijgplicht doorbreken of juist niet. Maak een afweging aan de hand van hoofdstuk 8 uit het 'Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met seksueel misbruik'. (Zie voor het protocol www.protestantskerk.nl/veiliggemeente > meer weten?)

